

Til:	Fakultetsstyret
Fra:	Dekanen
Sakstype:	Økonomi
Saksnr:	D-sak 1
Møtedato:	17. desember 2020
Notatdato:	12. desember 2020
Saksbehandler:	GGR, AJ

ARENAs økonomiske situasjon

Om ARENA

ARENA Senter for europaforskning er et forskningssenter organisert direkte under Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Senteret har 23 årsverk, fordelt på forskere, rekrutteringsstillinger og administrasjon. Totalbudsjettet er på 23 mill. kroner. Senterets grunnbevilgning fra fakultetet utgjør i overkant av 9 mill. kroner, mens resten dekkes av prosjektinntekter (NFR, EU og ulike departementer).

Samfunnsvitenskapelig forskning i Norge ble evaluert av Norges forskningsråd i 2017/2018. ARENA fikk for «overall assessment» karakteren 5 «Excellent» av det internasjonalt sammensatte fagpanelet for samfunnsvitenskap. Senteret holder med andre ord faglig høy kvalitet og er en attraktiv partner med godt renommé innenfor feltet European studies internasjonalt. Senteret har over flere år bygget opp betydelig faglig og administrativ kompetanse på ledelse av store EU-programmer og har omfattende samarbeid med andre forskere utenfor Norge

Hva handler saken om

ARENA hadde ved inngangen til 2020 akkumulert et merforbruk (underskudd) på **8,5 mill. kroner**. Det er redegjort nærmere for merforbruket i *Vedlegg 1 Analyse av den økonomiske situasjonen ved ARENA*.

Fakultetsstyret hadde ARENAs økonomiske situasjon oppe til diskusjon i møtet 11.6.2020. Styret uttrykte at de ønsket løsninger som er varige og holdbare. Behovet for å finne en langsiktig løsning understrekes også av senterleders notat som er vedlagt denne saken, der det fremgår at den nåværende situasjonen oppleves som uavklart av ARENAs ansatte og ledelse og at dette er belastende for staben.

Dekanen nedsatte i etterkant av møtet en økonomisk/administrativ arbeidsgruppe som ble bedt om å analysere ARENAs økonomiske situasjon og peke på handlingsrom og mulige alternativer.

I arbeidsgruppens notat, sidene 13-23, er det listet opp en rekke alternativer som arbeidsgruppen har diskutert og mulige konsekvenser av disse. Alternativene er ment å skulle dekke hele «viften»

av tenkelige løsninger: Fra sanering av akkumulert merforbruk og styrking av senterets basisbevilgning til styrt avvikling av senteret.

Dekanens vurdering

Dekanen ser ingen grunn til å betvile de vurderinger av senterets faglige bidrag som allerede er gjort, jfr. bl.a. SAMEVAL, og har derfor ikke funnet det tjenlig eller hensiktsmessig å iverksette en ny faglig evaluering av ARENA.

Siden de ble etablert som et senter under fakultetet har ARENA finansiert sin virksomhet gjennom en kombinasjon av basisbevilgning og eksterne inntekter. Deler av ARENAs basisbevilgning er resultatinntekter fra forskningen som vil variere noe fra år til år. ARENA er den eneste av fakultetets grunnenheter som ikke driver med undervisning. De er derfor mer avhengig av eksterne inntekter enn de øvrige enhetene ved fakultetet.

Til tross for en basisfinansiering fra fakultetet på ca. 50 %, er det krevende for ARENA å få et nettobidrag på eksternt finansierte prosjekter som er tilstrekkelig stort til å dekke øvrige kostnader.

ARENA har allerede iverksatt de sparetiltak på drift som er mulig å gjennomføre, uten at dette har redusert merforbruket som for en stor del påløp før 2014. Ytterligere kostnadsreducerende tiltak kan ikke gjennomføres uten at det vil ramme kjernefunksjoner og i neste omgang hindre ARENAs muligheter til å hente nye eksterne midler. Hvis en eller flere av forutsetningene i ARENAs ambisiøse budsjett for 2021 og langtidsprognosen fram til 2025 brister, er det betydelig risiko for ytterligere merforbruk.

Denne risikoen bæres ikke av ARENA alene, men også av fakultetet og fakultets øvrige grunnenheter. En «holdbar og varig» løsning for ARENA må følgelig være holdbar og varig også for resten av fakultetet.

Økonomisk og organisatorisk har ARENA og fakultetet *to hovedutfordringer*:

- 1) Håndtering av et akkumulert *merforbruk* på 8,5 mill. kroner som skyldes for lave eksterne prosjektinntekter i forhold til aktivitetsnivået.
- 2) Håndtering av at *risikoen* forbundet med ARENAs avhengighet av ekstern finansiering ikke bæres av ARENA, men av fakultetet (i praksis de øvrige grunnenhetene).

En varig løsning bør adressere begge disse problemene.

Flere av de skisserte løsningene er ikke av langsiktig karakter (alternativ 4.6, alternativ 4.7 og alternativ 4.9) eller fremstår som lite realistiske (alternativ 4.10, alternativ 4.11 og alternativ 4.12). I det følgende blir tre av de øvrige skisserte løsningene beskrevet nærmere.

A. Løsningene som innebærer fortsatt drift for ARENA

Disse løsningene faller i to hovedkategorier, (i) og (ii)

- (i) *Løsninger som ikke innebærer en styrking av basisbevilgningen, men utvider tidshorizonten for nedbetaling av merforbruket (alternativ 4.2).*

Hvis ARENA får godt gjennomslag på søknader fremover, kan en slik løsning håndtere hovedutfordring 1, men den håndterer ikke hovedutfordring 2.

- (ii) *Løsninger som styrker ARENAs basisbevilgning og dermed gjør ARENA mindre sårbare for svingninger i den eksterne prosjektilgangen:*

1. Tilføre studieplasser (alternativ 4.13):

Forslaget innebærer at fakultetet overfører studieplasser fra eksisterende programmer til et nytt masterprogram i European Studies med ARENA som vertsinstitutt. Det forutsetter at ARENAs administrasjon styrkes med studieadministrativ kompetanse som senteret i dag ikke har og tilsetting av personer i ordinære delte stillinger (førsteamanuensis, professor), som senteret heller ikke har. ARENA vil dermed ikke lenger være et rent forskningssenter, men en grunnenhet som ligner mer på et ordinært institutt med både forsknings- og undervisningsoppgaver.

Forslaget er ARENAs førstevalg, jfr. senterleders vedlagte notat. Det transformerer ARENA fra et forskningssenter til et lite institutt med en statsvitenskapelig profil. Det vil i praksis bli fakultetets Institutt for statsvitenskap nr. 2.

Masterprogrammet som ønskes etablert, vil kunne inneholde elementer fra andre fag enn statsvitenskap, f.eks. jus, men vil likevel trolig få en klar statsvitenskapelig profil og dermed bli fakultetets tredje statsvitenskapelige masterprogram (de to andre er masterprogrammet i statsvitenskap og PECOS). ISV tilbyr flere valgfrie statsvitenskapelige emner med Europa-profil som kan tas av studentene på masterprogrammet i statsvitenskap og av PECOS-studenter. ISV har dessuten en liberal praksis mht innpassing av valgfrie emner avlagt ved andre enheter enn ISV, f.eks. Europarelaterte emner fra Det humanistiske fakultet eller Juridisk fakultet.

Denne løsningen vil bidra til å styrke ARENAs basisfinansiering, i det minste på noe sikt. Den forutsetter imidlertid nytilsettinger og at studieplasser tas fra andre enheter og flyttes på varig basis til ARENA. Det er ikke grunnlag for å foreta en slik reduksjon av opptaksrammene i fakultetets eksisterende programportefølje basert på eksisterende kvalitetsgjennomgang, og det er heller ikke en akseptabel løsning for enhetene som baserer deler av sin virksomhet på inntekter fra studieplasser. Det er dekanens vurdering at dette ikke er noen optimal løsning ut fra hensynet til samlet fagportefølje og ressursbruk ved fakultetet.

2. *Øke ARENAs basisbevilgning med f. eks. 2 millioner kroner årlig (forslag 4.4.):*

En økning i ARENAs basisbevilgning vil gjøre ARENA mindre sårbare overfor svingninger i prosjekttilgangen. En slik økning vil måtte finansieres gjennom økt skattlegging av de øvrige enhetene. ARENA er den eneste av fakultetets enheter som ikke har undervisningsoppgaver, og en økt beskatning av de øvrige enhetene for å øke ARENAs basistildeling innebærer en omfordeling av midler fra undervisning til forskning.

B. *Løsning som innebærer avvikling av ARENA som frittstående senter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet*

Arbeidsgruppens notat nevner avvikling av ARENA som frittstående senter som en løsning (løsning 4.17). En slik styrt avvikling vil måtte skje med en tidsramme som gjør det mulig å ivareta ansattes rettigheter og forpliktelser overfor eksterne finansiører. Forslaget reiser en rekke problemstillinger som ikke er adressert i arbeidsgruppens notat og som eventuelt vil måtte utredes nærmere.

Styret inviteres til å diskutere i hvilke grad de skisserte løsningene gir realistiske, holdbare og strategisk ønskelige løsninger på problemet knyttet til ARENAs akkumulerte merforbruk og hvordan risikoen som ligger i ARENAs avhengighet av eksterne prosjektmidler bør håndteres.